

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету

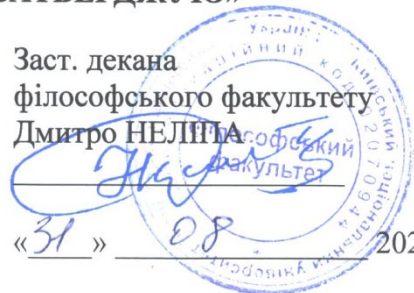
Дмитро НЕЛІПА

(підпис)

«31»

08

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Деліберативна демократія

для студентів

галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність	052 Політологія
освітній рівень	другий (магістерський)
освітня програма	Політологія
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	III
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: *Лященко Ірина Анатоліївна*, кандидат політ. наук, доцент кафедри політології

Пролонговано: на 20²²/20²³ н.р. *(підпис)* (*Масикова*) «31» 08 20²²р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20___/20___ н.р. (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: *Лященко Ірина Анатоліївна*, кандидат політ. наук, доцент кафедри політології

Затверджено

« 26 » 08 2021 р.

Зав. кафедри політології

 (Олег БАТРИМЕНКО)

Протокол № 1 від «26» 08 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» 08 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

«31» 08 2021 року

Пролонговано на 2022-2023 н.р., Пр. № 2, від 31.08 2022 р.

ВСТУП

1. **Мета дисципліни** – вивчення навчальної дисципліни спрямовано на забезпечення всебічної підготовки студентів, формування навички застосовувати демократичні принципи у громадянській активності та у професійній діяльності.

2. **Вимоги до вибору навчальної дисципліни:**

1. **Знати** – особливості функціонування та розвитку сучасного суспільства, політики і влади, взаємодії людини з соціальними та політичними інституціями.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ суспільно-політичних процесів, застосовувати базові поняття в критичному осмисленні подій, що мають місце в сучасному світовому політичному процесі.

3. **Володіти** елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних, економічних, культурних подій та явищ; використання інформативних джерел.

3. **Анотація навчальної дисципліни:** дисципліна *«Деліберативна демократія»* належить до переліку дисциплін вибіркової компоненти та викладається у III семестрі магістратури. Розрахована на 90 годин (3 кредити ЄКТС) в загальному обсязі, з яких 14 год. лекцій, 12 год. семінарських і 64 год. самостійної роботи. Навчальна дисципліна знайомить студентів з основними механізмами реалізації деліберативної демократії, здійснено аналіз місця і ролі концепту громадянського суспільства в сучасних теоріях демократії, при цьому було виокремлено його сильні та слабкі сторони.

4. **Завдання (навчальні цілі)** – ознайомити студентів з основними цінностями й проблемами демократії, сформувані навички адаптування позитивного світового досвіду до умов сучасного українського суспільства, формування уявлення про деліберативну демократію як одну з найбільш сучасних моделей демократії, передумови її становлення та механізм впровадження.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей: загальні:

ЗК5. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

фахові:

ФК 1. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ФК 3. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ФК 4. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

ФК 7. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.	Знати:			
1.1	розуміти сучасне значення та основні теоретичні моделі демократії; природу виникнення сучасних концепцій демократії	лекція, семінарське заняття	усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	20
1.2	політико-правові основи сучасної демократії в світі та в Україні	лекція, семінарське заняття, самостійна робота	усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	10
1.3	зарубіжний досвід впровадження політики рівних прав і можливостей як основи деліберативної демократії	лекція, семінарське заняття	усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	10
2.	Вміти:			
2.1	використовувати понятійно-категоріальний апарат політичної науки для вирішення професійних проблем	семінарське заняття, самостійна робота	усна доповідь, письмова контрольна робота, самостійна робота (есе), іспит	10
2.2	аналізувати сучасний стан запровадження засад паритетної демократії в Україні	семінарське заняття, самостійна робота	усна доповідь, письмова контрольна робота, самостійна робота (есе), іспит	10
2.3	прогнозувати подальший політичний розвиток та пропонувати можливі напрями	семінарське заняття, самостійна	самостійна робота (есе)	10

	вдосконалення гендерної, національної та релігійної політики для впровадження сучасної моделі демократії в Україні	робота		
3.	Комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів	Семінар, практичні заняття, самостійна робота	усна доповідь, доповнення, самостійна робота (есе)	10
3.2	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, презентацій	Семінари, практичні заняття, самостійна робота	усна доповідь, доповнення, самостійна робота (есе)	10
4.	Автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати наукову літературу, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Семінари, самостійна робота	усна доповідь, доповнення, самостійна робота (есе)	5
4.2	нести відповідальність за достовірність інформації, яка повідомляється під час семінарських занять та використовується при написанні самостійних робіт	Семінари, практичні заняття, самостійна робота	усна доповідь, доповнення, самостійна робота (есе), іспит	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	Програмні результати навчання (назва)									
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
ПРН 1. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про	+	+	+	+	+	+	+		+	

політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту..									
ПРН 4. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.						+		+	+
ПРН 6. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	+	+	+	+	+	+			

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1-1.3), що складає 40 % від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.3); (комунікація – 3.1-3.2); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** Р.Н. 1.1,1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 18-30 балів;
2. **Самостійна робота (есе):** Р.Н. 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 12-20 балів;
3. **Письмова контрольна робота:** РН – 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2 – 5-10 балів.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), за самостійну роботу (есе) та за контрольну роботу.

Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 60 балів
- в мінімальному вимірі 36 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі – РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 4.2 - 24/40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2. Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До тем: 1-7 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	Min – 18	Max – 30
Самостійна робота	До тем 3, 4, 7: Підготовка есе (за вибором студента)	Min – 12	Max – 20
Контрольна робота	До тем 1-4	Min – 6	Max – 10

Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100
---------------------------------------	--	-----------	------------

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу;

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності;

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності;

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

Доповнення / участь в дискусіях:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

2 бали – доповнення змістовне;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

2. Самостійна робота (есе):

20-17 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження;

16-13 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності;

12-9 балів – в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, робота містить суттєві неточності;

8-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

3. Контрольна робота:

10-9 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи;

8-6 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності;

5-4 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

3-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

4. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи;

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності;

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

7.3. Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самост. робота
1	Демократія як форма правління та	2	2	8

	політичний режим			
2	Криза репрезентативної демократії: соціальна демократія vs ліберальна	2	2	8
3	Відживлення ідеї прямої демократії: партисипаторна та деліберативна модель	2	2	8
4	Цілі та принципи обґрунтування деліберативної демократії	2	2	8
	<i>Письмова контрольна робота</i>		2	
5	Інститути деліберативної демократії	2		6
6	Механізми зворотного зв'язку в деліберативній моделі демократії	2	2	8
7	Критика та перспективи деліберативної демократії	2		8
	Всього	14	12	54

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 14 год.

Семінарів – 12 год.

Практичних – 10 год.

Самостійна робота – 54 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства [Електронний ресурс]: Роз'яснення Мін'юсту України від 03.02.2011 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0018323-11>
2. Влада і суспільство: діалог через громадські ради: монографія / Ю. Ж. Шайгородський, Т. С. Андрійчук, А. Я. Дідух [та ін.]; за заг. ред. Ю. Ж. Шайгородського. Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2011. 148 с.
3. Габермас Ю. Залучення іншого: Студії з політичної теорії. Львів: Астролябія, 2006. 416 с.
4. Кормич Л. І., Краснопольська Т. М. Тектоніка сучасної демократії: навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / Л. І. Кормич, Т. М. Краснопольська. – Одеса : Фенікс, 2021. 72 с.
5. Розанвалон П. Демократична легітимність. Безсторонність, рефлексивність, наближеність. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 287 с.

Додаткова:

6. Березинський В.П. Деліберативний процес як базовий інституційний механізм.
7. Колодій А. Процес деліберації як складова демократичного врядування. Демократичні стандарти врядування й публічного адміністрування. Матеріали науково-практичної конференції. ЛРІДУ НАДУ при Президентові України, 4

- квітня 2008 р. Львів, 2008. С. 106-110. URL: <https://political-studies.com/?p=300> (дата звернення: 20.04.2020).
8. Кравченко Ю.Ф. Проблема деліберативної демократії. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2003. Вип. 24. С. 115-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2003_24_26 (дата звернення: 26.05.2020).
 9. Мамчак С. Концепція деліберативної демократії Ю. Габермаса у контексті полеміки між лібералами та комунітаристами. Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки. 2013. Вип. 16. С. 98-105.
 10. Матійчик А.В. Самоорганізація громадянського суспільства як чинник демократичної модернізації політичної системи України: дис. канд. пол. наук: 23.00.02. Івано-Франківськ, 2016. 221 с. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/dis_matyuchuk.pdf (дата звернення: 26.05.2020).
 11. Медведська В.Ю. Деліберативні механізми взаємодії влади та громадянського суспільства. Молодий вчений. 2019. № 9(73). С. 18-23. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/9/5.pdf> (дата звернення: 20.04.2020).
 12. Публилий Сир. Сентенции; пер. Е.М. Штаерман. Вестник древней истории. 1982. № 1. С. 233-252.
 13. Удосконалення консультацій з громадськістю. Пропозиції громадськості та влади: фінальний звіт / за заг. ред. Д. С. Ковріженка. Київ: ВГО «Комітет виборців України», 2012. 104 с.
 14. Benhabib S. Toward a Deliberative Model of Democratic Legitimacy / S. Benhabib. Princeton: Democracy and Difference, 1996, pp. 37-38.
 15. Huntington S. Democracy's Third Wave. Journal of Democracy. 2011. Vol. 2. № 2. P. 12-34.
 16. Merriam-Webster's Advanced Learners / English Dictionary. Merriam-Webster, Inc., 2008. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/deliberation> (дата звернення: 13.06.2020).